

подростков с легкими и тяжелыми нарушениями опорно-двигательного аппарата требуют адекватного психологического сопровождения, коррекции и целенаправленного развития.

Фера С. В.

ВПЛИВ СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНИХ ФАКТОРІВ НА ВИБІР ПАРТНЕРА ДЛЯ СТВОРЕННЯ СІМ'Ї

Шлюбно-сімейні стосунки завжди привертали до себе увагу дослідників та займали одне з провідних місць у дослідженнях психології особистості та міжособистісних відносин. В останні роки відбулась трансформація як уявлень про функціонування сім'ї так і пріоритетів у виборі шлюбного партнера. В юнацькому віці молода людина відчуває потребу у коханні і починає замислюватися, з якою людиною вона б була щасливою в житті. Образ ідеального партнера, ідеальних стосунків набуває чіткіших контурів, стає мотивом, що штовхає до пошуку і стає бажаною метою (Швець А., 2006).

Процес вибору шлюбного партнера – психологічно значимий акт соціальної ситуації розвитку особистості, оскільки являє собою послідовну серію дій на основі шлюбних установок по відборі відповідного супутника життя. Даний вибір базується на сукупності біологічних та соціально обумовлених особистісних характеристик, котрі формуються в процесі гендерної соціалізації і статевої ідентифікації особистості (Калініна Р, 2008).

Зарубіжні і вітчизняні теорії вибору шлюбного партнера, на наш погляд, об'єднуються в основному двома ідеями. По-перше, майже всі вони базуються на принципі соціально-культурної гомогамії. По-друге, механізм вибору партнера представлений як система стадій. Вони послідовно звужують коло можливих обранців, відсікаючи невідповідних. Таким чином, на завершальному етапі залишаються лише ті пари, які теоретично повинні добре підходити один одному як подружні партнери.

Одним із перших почав роздумувати над чинниками

вибору шлюбного партнера засновник класичного психоаналізу З.Фрейд. Його психоаналітична теорія ґрунтується на припущенні про потяг, який діти відчують до батьків протилежної статі. Завдяки складному неусвідомленому процесу вони можуть переносити любов, що переживається ними до цього одного з батьків, на інші, суспільно схвалювані, об'єкти – на свого потенційного партнера. Ймовірно, тому багато хлопців хотіли б зустріти майбутню супутницю життя, схожу на їх матір, і дуже часто дівчата звертають увагу на хлопців, схожих на їх батька.

Автор теорії нормативної взаємодії Р. Хілл, робить припущення, що в сучасному суспільстві шлюб є нормативним. Це означає, що вибір партнера зумовлюється певними нормами, виробленими в рамках певної культури (Хілл Р., 1977).

Чинником вибору шлюбного партнера Дж. МакКолл вважає атракцію, яка у стосунках є результатом узгодженої взаємодії двох учасників, коли кожен із них розглядає і оцінює іншого, передусім, з погляду можливого отримання якомога більшої кількості заохочень, на які він орієнтований. Таким чином, на противагу думці про любов як відповідну реакцію на властивості іншого, Дж. МакКолл розглядає любов як обмінну реакцію іншого щодо власних ознак «Я» особистості (McCall G., 1970). Таким чином, кожен партнер настільки задоволений іншим партнером, наскільки він підтверджує специфічний зміст його ідеалізованого та виняткового уявлення про себе. І здійснення вибору подружнього партнера буде визначатися можливістю отримати віддзеркалення власного уявлення про себе.

Чинником вибору шлюбного партнера в теорії гомогамії названо також однакову «соціальну цінність» (Дж. Босард). До кола можливих обранців входять кандидати зі схожими характеристиками соціального рівня, такими як: етнічна належність, віросповідання, соціальний клас, освіта, рівень інтелекту, зовнішність, вік, шлюбний статус, територіальна близькість. Однак поширеною є тенденція до шлюбного градієнта, коли чоловіки вибирають більш молодих жінок, з нижчим соціальним статусом та освітою.

Щодо факторів, які впливають на вибір партнера для

створення сім'ї, можна виокремити такі: кохання; бажання мати дитину; спільність інтересів, поглядів, спільне дозвілля; споживацькі, економічні фактори, тиск соціальних нормативів та традицій, вимушені обставини; психологічна підтримка партнера, близьке спілкування та взаєморозуміння, відчуття необхідності, потрібності комусь, втеча від самотності; прагнення особистого щастя, інтимне задоволення; умови, в яких формується особистість: стосунки з матір'ю, її ставлення, стосунки батьків між собою, стосунки батьків із дитиною, з братами і сестрами; ідентична статусність (однаковий соціальний клас, освіта, рівень інтелекту, зовнішність, вік, ціннісні орієнтації, здоров'я, походження, міцність батьківської сім'ї, хобі та інше; близькість проживання; бажання позбутись самотності).

Таким чином, сучасні теорії та концепції по-різному пояснюють особливості вибору партнера для створення шлюбно-сімейних відносин. Але, на наш погляд, не має цілісної теорії, яка б враховувала різноманітні мотиви, чинники та соціально-психологічні особливості вибору партнера.

Не менш важливим питанням є виявлення особливостей вибору шлюбного партнера у представників різної статі. Чоловіки загалом відповідальні за продовження роду, і критерієм їх несвідомого відбору є здатність до дітонародження у жінок. Жінки ж є стражами моральності нащадків, тому критерієм вибору партнера є здатність захистити потомство.

Аналіз результатів нашого дослідження приводить до висновку про необхідність створення програм розвитку готовності підростаючого покоління до адекватного вибору шлюбного партнера та сімейного життя загалом, де вони зможуть розвинути навички самопізнання, самоаналізу, рефлексії та почуття власної самоцінності, комунікативні навички, здатність до суб'єкт-суб'єктної взаємодії. З допомогою занять учасники здобуватимуть та поповнюватимуть знання про особистісні риси бажаного супутника життя, функціонування сім'ї і її роль у життєдіяльності людини.